

Kartläggning av lärosätenas uppdragsutbildningar

Rapportnummer: 2020:12

kartläggning av lärosätenas uppdragsutbildningar

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2020

Författare: Bahar Faraz

Diarienummer: 51-377-20

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning	6
Den här studien.....	7
Uppdragsutbildningens utveckling.....	9
Uppdragsutbildningens omfattning - intäkterna	9
Uppdragsutbildningens omfattning – helårsstudenter och helårsprestationer	11
Hur ser olika former av uppdragsutbildningar ut?	13
Utbildning till polis och högre officersprogram	13
Uppdragsutbildningar inom pedagogik.....	14
Uppdragsutbildningar inom it.....	16
Uppdragsutbildningar inom andra områden	17
Hur arbetar lärosätena med uppdragsutbildningar?	20
Några slutliga reflektioner	21

Sammanfattning

Lärosätena erbjuder ett brett utbud av uppdragsutbildningar. Dock kan utbudet variera beroende på de områden som lärosäten har utbildning inom. Detta är på grund av att lärosäten får bedriva uppdragsutbildning bara om den knyter an till sådan högskoleutbildning som de har examensrätt för. Detta resulterar i att breda lärosäten med fler undervisningsområden erbjuder ett bredare utbud av uppdragsutbildningar jämfört med specialiserade lärosäten.

Intäkterna har ökat från 1,3 miljarder för 2010 till 1,9 miljarder för 2019, en ökning med 43 procent. För de statliga lärosätena var Polismyndigheten, Skolverket och Försvarmakten de tre största finansörerna av uppdragsutbildningar. Utbildning till polis på uppdrag av Polismyndigheten och utbildningar inom Lärarlyftet och rektorsprogrammet på uppdrag av Skolverket var de uppdragsutbildningarna med störst intäkter – 486 respektive 381 miljoner kronor i fasta priser för 2019. Under samma år blev Försvarshögskolans intäkter av uppdragsutbildningen på uppdrag av Försvarmakten 225 miljoner kronor i fasta priser.

Omfattningen av poänggivande uppdragsutbildningar i form av helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR) har ökat under de senaste 20 åren. Dock har vi observerat en liten nedgång i både helårsstudenter och helårsprestationer för det senaste läsåret 2018/19. För de poänggivande uppdragsutbildningarna var 59 procent av helårsstudenterna kvinnor läsåret 2018/19. Vi saknar information om den uppdragsutbildning som inte ger högskolepoäng. Detta resulterar i att vi inte har möjlighet att följa utvecklingen för dessa utbildningar.

Arbetet med uppdragsutbildning sker antingen inom lärosätet eller i anslutning till lärosätets verksamhet. Merparten av lärosätena arbetar med uppdragsutbildning inom lärosätets verksamhet på ett centraliserat eller decentraliserat sätt. Dock finns några statliga universitet och högskolor där lärosätens holdingbolag äger dotterbolag som organiserar uppdragsutbildningarna.

UKÄ har i denna rapport också analyserat vilken information som finns om lärosätens uppdragsutbildningar på deras webbplatser. Lärosätena skriver om sitt utbud av uppdragsutbildningar på sina webbplatser men detaljeringsgraden är varierande och ingångarna till informationen skiljer sig från ett lärosäte till annat. UKÄ vill betona att beskrivningen av utbudet med all säkerhet inte är komplett.

Utöver uppdragsutbildningar på uppdrag av Polismyndigheten, Skolverket och Försvarmakten finns ett omfattande utbud av

uppdragsutbildningar inom pedagogik och it. Merparten av lärosätena erbjuder olika uppdragsutbildningar inom ramen för Lärarlyftet och Förskolelyftet på uppdrag av Skolverket. Vissa lärosäten har även ett regionalt utvecklingscentrum (RUC) som är ett forum för olika aktörer inom regionen som arbetar med skolutveckling och fortbildning av lärare och ledare inom skolväsendet. När det gäller uppdragsutbildningar inom it finns ett brett utbud, och många lärosäten erbjuder olika utbildningar inom bland annat programmering och datakunskap. Det finns till exempel projektet Match IT och PROMPT, som fokuserar speciellt på kompetensutveckling inom it.

Inledning

Universitet och högskolor har under lång tid haft möjlighet att anordna utbildning på uppdrag av myndigheter, företag och andra organisationer. För denna så kallade uppdragsutbildning får lärosätena ta ut avgifter från uppdragsgivarna. Ofta avser det utbildning av uppdragsgivarens personal, men i vissa fall kan uppdragsutbildning även avse utbildning som behövs av antingen arbetsmarknadsskäl eller biståndspolitiska skäl. Uppdragsutbildning för statliga lärosäten regleras huvudsakligen i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.

Genom ett regeringsuppdrag genomförde UKÄ en uppföljning av uppdragsutbildningarna 2015. I uppdraget ingick att beskriva utvecklingen av uppdragsutbildningarna sedan införandet av den aktuella förordningen. I studien redovisades bland annat uppdragsutbildningarnas intäkter och omfattning, hur lärosätena organiserade uppdragsutbildningar och vilken funktion dessa utbildningar hade för lärosätena. Dock visade inte studien utbudet av uppdragsutbildningar hos lärosätena.

I denna studie fokuserar vi därför såväl på intäkter och omfattning av uppdragsutbildningen de senaste åren, som på lärosätenas utbud av uppdragsutbildningar samt deras arbetssätt med sådana utbildningar. Vi har bland annat velat studera den information som möter dem som är intresserade av lärosätenas utbud av uppdragsutbildningar.

Den här studien

Kompetensförsörjning är en stor utmaning som Sverige står inför de närmaste decennierna, där både offentlig sektor och näringslivet har betydande kompetensförsörjningsproblem. Ministern för högre utbildning och forskning menar att man ska kunna bygga på med kunskaper hela livet, till exempel fylla på sin kompetens eller byta yrke, och högre utbildning ska ha en starkare roll i detta. I dagens arbetsliv ökar behovet av tillgång på fortbildning och vidareutbildning för yrkesverksamma. Kompetensutveckling kan bland annat vara länken mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Allt detta gör att relationen mellan högre utbildning och arbetsmarknad har blivit alltmer aktuell. UKÄ har genom några analyser belyst olika aspekter av kompetensförsörjning, till exempel framtida behov av högskoleutbildade¹ och en analys av arbetsmarknadens lönepremier för högskoleutbildning² inom ramen för projektet Fokus kompetensförsörjning³.

Med denna studie vill vi belysa en annan aspekt av relationen mellan högre utbildning och arbetsmarknad. Uppdragsutbildning kan vara en viktig länk mellan kompetensbehov hos yrkesverksamma och efterfrågan på olika kompetenser hos arbetsgivarna. Den möjliggör kompetensutveckling som behövs av arbetsmarknadsskäl. Därmed kan uppdragsutbildning bidra till ett livslångt lärande hos individer på en arbetsmarknad där kompetenskraven ständigt förändras.

Uppdragsutbildningar kan både vara poänggivande och icke poänggivande. I dag finns uppgifter om intäkter för både poänggivande och icke poänggivande uppdragsutbildningar. För de poänggivande uppdragsutbildningarna finns även uppgifter om omfattning i form av helårsstudenter och helårsprestationer som varje år samlas in av UKÄ. Dock finns begränsad information om utbudet av uppdragsutbildningar. Detta kan resultera i att till exempel arbetsgivarna har svårt att få en helhetsbild av utbudet. Begränsad information kan även försvåra uppföljningen av utbudet vid behov.

Syftet med studien är att ge en samlad bild av uppdragsutbildningarnas omfattning baserad på två olika metoder:

¹ *Framtida behov av högskoleutbildade - genomgång av 15 bristyrken inom offentlig sektor fram till 2035*, UKÄ, Rapport 2019:23

² *Hur värderas högre utbildning? Analys av arbetsmarknadens lönepremie för högskoleutbildning*, UKÄ, Rapport 2020:1

³ Läs mer på <https://www.uka.se/statistik--analys/larosatenas-effektivitet/fokus-kompetensforsorjning.html>

- statistik över lärosätenas intäkter från uppdragsutbildningarna samt antal helårsstudenter och helårsprestationer för de som har deltagit i poänggivande uppdragsutbildningar under de senaste åren
- genomgång av den presentation av utbudet av uppdragsutbildningar som fanns på lärosätenas webbplatser under februari 2020.

Genomgången av informationen på webbplatserna motiveras bland annat av Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:11) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor, där det tydligt framgår att lärosätena ska se till att studenter och andra lätt kan få information om inriktningen och omfattningen av högskolans uppdragsutbildning. Skillnader i redovisning och detaljeringsgraden av information om uppdragsutbildningar på webbplatserna varierar dock mellan olika lärosäten. Vi vill betona att kartläggningen inte är fullständig och att lärosätena inte har fått möjlighet att lämna synpunkter på innehållet.

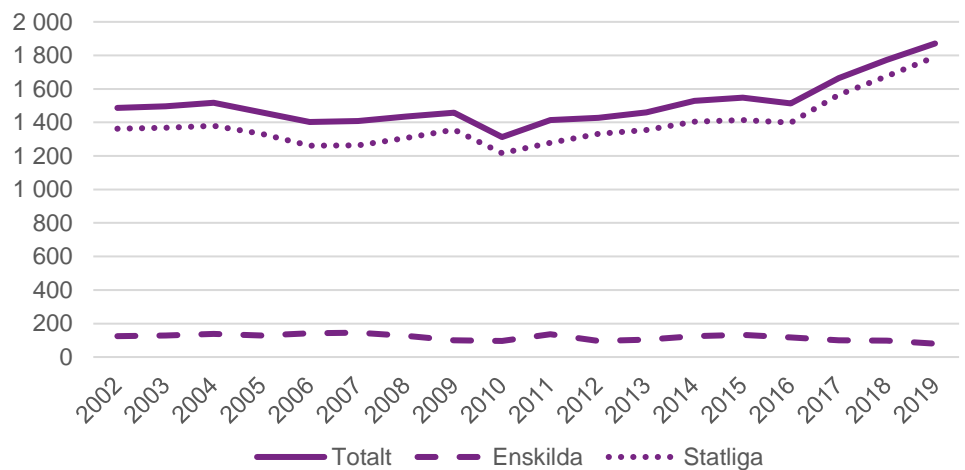
Uppdragsutbildningens utveckling

I det här avsnittet analyserar vi utvecklingen av lärosätenas intäkter från de poänggivande och icke poänggivande uppdragsutbildningarna. Vi tittar även närmare på helårsstudenter och helårsprestationer för de poänggivande uppdragsutbildningarna under de senaste åren.

Uppdragsutbildningens omfattning - intäkterna

De totala intäkterna från uppdragsutbildningarna blev 1,9 miljarder för 2019. Figur 1 visar intäkterna sedan 2002. Som visas i figuren har intäkterna ökat från 1,3 miljarder för 2010 till 1,9 miljarder för 2019, en ökning med 43 procent i fasta priser. Bara under 2016–2019 har intäkterna ökat med 24 procent i fasta priser. De statliga lärosätenas intäkter från uppdragsutbildningen står för hela ökningen. Ökningen förklaras till stor del av utbyggnad av polisutbildningen.

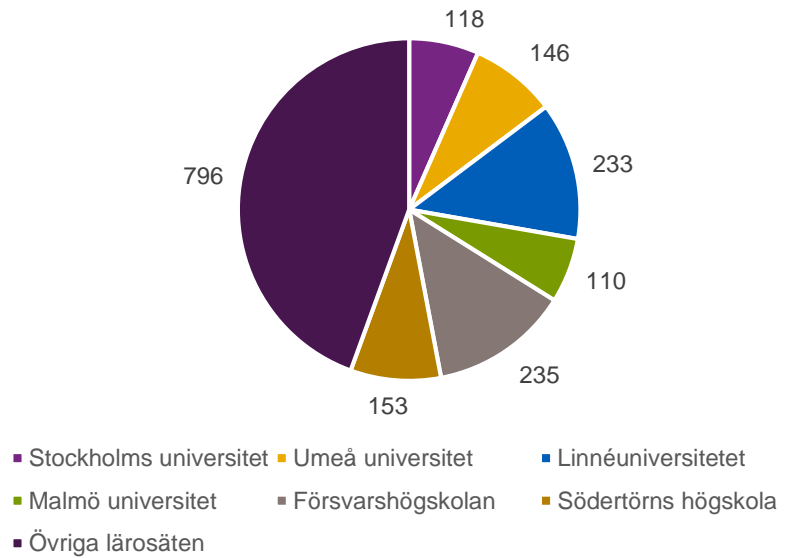
Figur 1. Intäkter från uppdragsutbildning, 2002–2019, miljoner kronor, 2019 års priser

Av alla lärosätena med uppdragsutbildning står 6 statliga lärosäten för 56 procent av alla intäkter för 2019, se figur 2. Höga intäkter för Linnéuniversitetet, Umeå universitet, Södertörns högskola och Malmö universitet förklaras av polisutbildningen på uppdrag av Polismyndigheten. Försvarshögskolan har sin höga intäkt på grund av sitt högre officersprogram på uppdrag av Försvarsmakten. För Stockholms universitet förklaras den höga intäkten av den kompletterade utbildningen av lärare och rektorsprogrammet på uppdrag av Skolverket.

För de enskilda utbildningsanordnarna står Stiftelsen Högskolan i Jönköping och Ersta Sköndal Bräcke högskola för 84 procent av intäkterna 2019, 34 respektive 33 miljoner kronor.

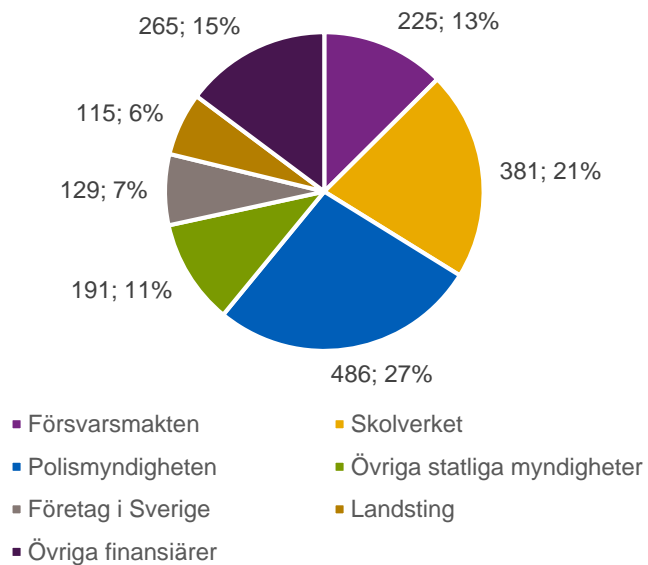
Figur 2. Intäkter från uppdragsutbildning för statliga lärosäten 2019, miljoner kronor.

Polismyndigheten och Skolverket var de största finansiärerna av uppdragsutbildning hos de statliga lärosätena. År 2019 var de statliga lärosätenas intäkter för uppdragsutbildningar från Polismyndigheten och Skolverket 486 respektive 381 miljoner kronor, se figur 3.

För de enskilda utbildningsanordnarna var kommunerna den största finansiären. De enskilda utbildningsanordnarnas intäkter från kommuner var 21 miljoner kronor för uppdragsutbildningar.

Figur 3. Intäkter från uppdragsutbildning fördelad på finansörer 2019, miljoner kronor.

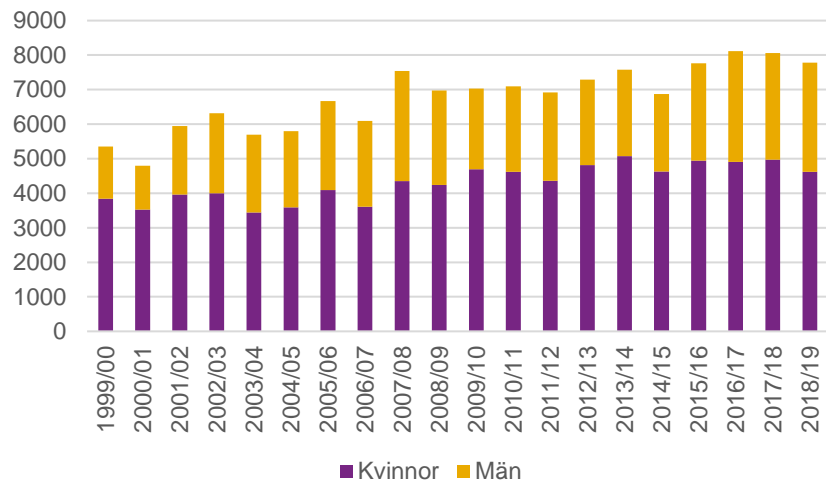
Uppdragsutbildningens omfattning – helårsstudenter och helårsprestationer

För de poänggivande uppdragsutbildningarna samlar UKÄ in statistik över helårsstudenter⁴ och helårsprestationer⁵. Helårsstudenter visar volymen på utbildningen och helårsprestationer visar hur många samlade högskolepoäng som studenterna tar. Generellt har omfattningen av uppdragsutbildningar i form av helårsstudenter ökat under de senaste 20 åren. Dock har en liten minskning skett under de senaste tre läsåren, se figur 4. Antal helårsstudenter minskade med 4 procent till 7 778 för läsåret 2018/19 jämfört med läsåret innan. Detta förklaras av en minskning i helårsstudenter för kvinnor. För läsåret 2018/19 blev andelen kvinnor och män av de totala antalet helårsstudenter 59 respektive 41 procent.

⁴ Antalet studenter som är förstagsregistrerade respektive fortsättningsregistrerade på ett kurstillfälle multiplicerat med kurstillfällets högskolepoäng under en viss period dividerat med 60.

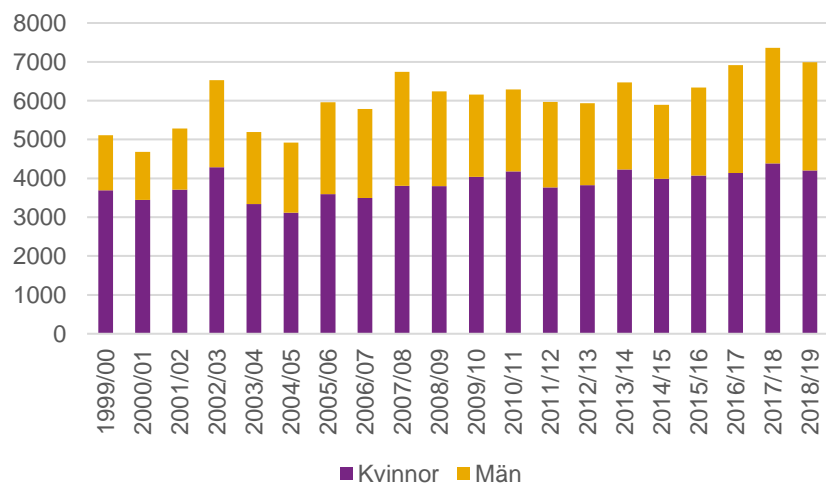
⁵ Summa avklarade högskolepoäng på en kurs eller delkurs under en viss period dividerat med 60.

Figur 4. De poänggivande uppdragsutbildningarnas omfattning, helårsstudenter, läsåren 1999/00–2018/19.

Helårsprestationen har också ökat under de senaste 20 åren, med en liten nedgång för det senaste läsåret, se figur 5. För 2018/19 blev helårsprestationerna 6 991, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med läsåret innan. Detta förklaras av en minskning i helårsprestationer för män under samma period. Andelen kvinnor och män av de totala helårsprestationerna blev 60 respektive 40 procent för läsåret 2018/19.

Figur 5. De poänggivande uppdragsutbildningarnas omfattning, helårsprestationer, läsåren 1999/00–2018/19.

Hur ser olika former av uppdragsutbildningar ut?

Uppdragsutbildningar utformas oftast efter uppdragsgivarens behov av kompetensutveckling. Ett exempel är rektorsprogrammet på uppdrag av Skolverket.

Numera erbjuder dock lärosätena även uppdragsutbildningar i form av standardiserade (öppna) uppdragsutbildningar. Standardiserade uppdragsutbildningar är inte anpassade för en speciell uppdragsgivare, utan lärosätet tar fram en utbildning som man bedömer att det finns efterfrågan på.

Uppdragsutbildningar kan vara antingen kurser eller program, och de kan vara poänggivande eller icke-poänggivande. Ett exempel på poänggivande uppdragsutbildning i form av program är polisutbildningen.

Utbudet av uppdragsutbildning varierar mellan olika lärosäten. Ett lärosäte får bara bedriva uppdragsutbildning som knyter an till sådan högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå som lärosätet har examensrätt för. Detta resulterar i att vissa lärosäten erbjuder uppdragsutbildningar inom ett bredare utbud av ämnen och inriktningar än andra lärosäten, till exempel Uppsala universitet. Vi har i denna rapport studerat den information som möter dem som är intresserade av lärosätenas utbud av uppdragsutbildningar.

Utöver polisutbildningar och högre officersprogrammet har vi även observerat två stora områden för utbudet av uppdragsutbildningars: pedagogik och it. Men lärosätena erbjuder uppdragsutbildningar även inom andra områden, bland annat ledarskap, teknik samt vård och omsorg. I det här avsnittet redovisar vi lärosätenas utbud av uppdragsutbildningar per område. Observera att UKÄ har samlat in informationen i detta kapitel från lärosätenas webbplatser och listan inte är uttömmande.

Utbildning till polis och högre officersprogram

Utbildning till polis regleras i förordningen (2014:1105) om utbildning till polisman. Utbildningen omfattar fem terminers heltidsstudier och i utbildningen ingår även en sex månaders aspiranttjänstgöring i en polisregion. Utbildningen finns numera på fem orter i Sverige och går

även att läsa på distans på vissa lärosäten. De lärosäten som erbjuder utbildningen är:

- Umeå universitet
- Södertörns högskola
- Högskolan i Borås
- Linnéuniversitetet
- Malmö universitet.

Det högre officersprogrammet är en militär uppdragsutbildning för officerare som har gått officersprogrammet. Att Försvarshögskolan får bedriva utbildning på uppdrag av Försvarsmakten regleras i förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan.

Uppdragsutbildningar inom pedagogik

Ett av de stora områdena inom uppdragsutbildningar är pedagogik. Lärosätena erbjuder uppdragsutbildningar inom ramen för en eller flera insatser. Nedan redovisas sådana insatser:

Rektorsprogram

Utbildningen regleras i förordningen (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem. Rektorsprogrammet är en uppdragsutbildning som stärker skolledares förmåga att leda och styra verksamheten. Skolverket är uppdragsgivare och utbildningen omfattar 30 högskolepoäng. Rektorsprogrammet erbjuds av sex lärosäten:

- Göteborgs universitet
- Karlstads universitet
- Mittuniversitetet
- Stockholms universitet
- Uppsala universitet
- Umeå universitet.

Läraryftet och regionalt utvecklingscentrum (RUC)

Läraryftet är för de verksamma lärare som vill komplettera sin legitimation med fler behörigheter. Merparten av lärosätena erbjuder ett

brett utbud av kurser inom ramen för Lärarlyftet på uppdrag av Skolverket. Följande är några exempel på kurser som ingår i Lärarlyftet:

- Specialisering mot matematikutveckling, 90 högskolepoäng – Umeå universitet
- Idrott och hälsa för fritidspedagoger, 30 högskolepoäng – Örebro universitet
- Slöjd för lärare årskurs 7–9, 45 högskolepoäng – Konstfack
- Teknik för lärare årskurs 7–9, 45 högskolepoäng – Kungl. Tekniska högskolan.

Lärosätena kan även ha ett regionalt utvecklingscentrum (RUC) eller motsvarande funktioner som arbetar med utveckling av lärande, pedagogik och ledarskap på uppdrag av skolor, kommuner och organisationer. Inom RUC erbjuder lärosätena olika uppdragsutbildningar inom lärande och pedagogik. Lärosätenas RUC ingår i ett nationellt RUC-nätverk, som har till syfte att främja lärosätenas arbete i gemensamma skolsamverkansfrågor, agera som samarbetspart till nationella aktörer inom skolområdet och fungera som en arena för erfarenhetsutbyte mellan olika RUC. Läs mer om nätverket på <http://rucnatverket.se/om-natverket/>.

Förskolekurser i kommunen (Förskolelyftet)

Förskolelyftet är kurser för förskolepersonal som anordnas i kommunen och kopplas direkt till de lokala behoven. Kommunerna kontaktar ett av de lärosäten som Skolverket har utsett och enas om ett upplägg. För närvarande erbjuder 19 lärosäten kurser inom ramen för Förskolelyftet, och utbildningarna kan variera mellan standardiserade och skraddarsydda kurser. Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan, 7,5 högskolepoäng, är ett exempel på en kurs inom Förskolelyftet och ges bland annat av Högskolan Väst och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Läsllyftet i skolan och förskolan

Inom ramen för Läsllyftet erbjuds handledarutbildning för de yrkesverksamma lärarna inom skola eller förskola på uppdrag av Skolverket. Utbildningen är för handledare som har till uppgift att handleda grupper av lärare inom läs- och skrivutveckling. Utbildningens längd varierar mellan 30 och 40 timmar. Läsllyftet erbjuds av bland annat Stockholms universitet, Karlstads universitet, Stiftelsen Högskolan i Jönköping och Högskolan Dalarna för att nämna några. Projektets sista läsår är 2019/20.

Uppdragsutbildningar inom it

Det andra stora området inom uppdragsutbildning är uppdragsutbildningar inom it. Dessa utbildningar erbjuds inom ramen för olika projekt och även som separata kurser, se nedan. Observera att listan inte är uttömmande.

Projektet MatchIT

Det treåriga projektet MatchIT (2018–2021) är ett samarbete mellan Region Skåne, Region Blekinge, Arbetsförmedlingen, Blekinge tekniska högskola, Lunds universitet och Ideon Science Park. Projektet finansieras av Svenska EFS-rådet och riktar sig mot nyanlända med kunskaper inom programmering. Syftet med projektet är att se till att deltagarna får en kompetensnivå som företag inom it-branschen i Sverige söker efter.

Projektet Premium (Professional Education for Manufacturing Innovation)

Stiftelsen Högskolan i Jönköping och Mälardalens högskola erbjuder kompetenslyft i form av uppdragsutbildningar inom kunskapsintensiv och innovativ produktionsutveckling i projektet Premium (Professional Education for Manufacturing Innovation). Utbildningarna vänder sig till nyckelpersoner inom svensk tillverkningsindustri och finansieras av Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling. Bland annat erbjuder lärosätena följande två kurser inom ramen för projektet:

- Industrial project management
- Big data and cloud computing for industrial applications.

Projektet PROMPT

Projektet PROMPT är ett nationellt utbildningsinitiativ i samarbete mellan flera akademiska parter och en rad ledande svenska industriföretag och organisationer. Målet är att säkerställa tillgången på avancerad mjukvarukompetens och innovationskraft i svenskt näringsliv. Mälardalens högskola, Blekinge tekniska högskola och Chalmers tekniska högskola är de lärosätena som erbjuder uppdragsutbildningar inom ramen för PROMPT. Utbildningarna inom projektet är online utan fysiska träffar, och är flexibla i tid och rum. Projektet finansieras av Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling. Några exempel på kurser som erbjuds av lärosätena:

- Applied cybersecurity
- Safety critical software

- Machine learning with Big data.

AI competence for Sweden

AI competence for Sweden är ett nationellt initiativ för utbildning och kompetensutveckling inom artificiell intelligens. Regeringen lanserade initiativet i juni 2018. Inom ramen för initiativet samverkar sju lärosäten för att skapa en kunskapsplattform och erbjuda bland annat uppdragsutbildningar för yrkesverksamma. Målet med initiativet är att utbilda fler yrkesverksamma i att använda AI och maskininläring.

Utöver de ovannämnda projekten erbjuder även lärosätena uppdragsutbildningar inom bland annat:

- digitalisering och datateknik
- elektronik och datavetenskap
- artificiell intelligens
- programmering
- informatik och informationssystem.

Uppdragsutbildningar inom andra områden

Arbetsmarknadsinsatsen Korta vägen

Arbetsmarknadsinsatsen Korta vägen erbjuds av flera lärosäten på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Korta vägen riktar sig till utlandsfödda akademiker. Syftet med Korta vägen är att matcha företag och organisationer med nyanlända akademiker, för att kunna ge dem en snabbare väg ut i arbetslivet. Utbildningen ska stärka deltagarnas möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller komplettera sin examen med fortsatta akademiska studier. Utbildningen ges inte enbart av lärosäten men också privata aktörer. I utbildningen ingår bland annat:

- akademisk svenska
- kartläggning av akademisk kompetens
- yrkescoachning
- metodik, analys och källkritik.

Uppdragsutbildningar inom hälsa, vård och omsorg samt socialt arbete

Vissa lärosäten erbjuder ett brett utbud av uppdragsutbildningar inom hälsa, vård och omsorg samt socialt arbete. Utbildningarna kan variera mellan kurser och program. Några exempel på uppdragsutbildningar i form av kurser inom detta område är infektionssjukvård för sjuksköterskor och diabetes i primärvården, som erbjuds av Lunds universitet och Karolinska institutet, samt specialistsjuksköterskeprogrammet, som erbjuds av Sophiahemmet högskola. Några andra exempel på uppdragsutbildningar inom detta område:

- Omvårdnad vid astma, allergi och kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL)
- Synutveckling och barns syn
- Socialrätt – inriktning funktionsnedsättning
- Idrottspsykologisk rådgivarutbildning
- Barnets rätt och inflyttande i skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Observera att listan inte är uttömmande och att mer information om lärosätenas utbud av uppdragsutbildningar kan läsas på lärosätenas webbplatser.

Sveriges lantbruksuniversitet erbjuder uppdragsutbildningar med inriktning inom vård för djur. Några exempel på sådana utbildningar:

- Tilläggsutbildning för sjukgymnaster/fysioterapeuter för behörighet att arbeta inom djurens hälso- och sjukvård
- Djuromsorg vid slakt
- Fiskbiologi och fiskevård.

Uppdragsutbildningar inom ekonomi, ledarskap och juridik

De flesta lärosätena erbjuder uppdragsutbildningar inom ekonomi, ledarskap, juridik och arbetsmiljö. Utbudet är brett och utbildningarna riktar sig till olika yrkesroller som chefer och HR-specialister. Nedan redovisas ett litet urval av uppdragsutbildningar inom detta område:

- Arbetsmiljörätt
- Juridisk introduktionskurs

- Ledarskap i förändring
- Ledarskap och ledning av verksamhetsutveckling
- Regionalekonomi- och regionalutveckling.

Uppdragsutbildningar inom teknik, innovation och entreprenörskap

Vissa lärosäten erbjuder uppdragsutbildningar inom teknik och innovation. Dock är utbudet mer begränsat jämfört med utbudet inom andra områden. Några exempel på utbildningar inom området:

- Entrepreneurship, innovation, ecosystems and science parks
- Industriell limningsteknik
- Machine learning in manufacturing
- Skärteknikprocesser
- Förbränningsteknik.

Uppdragsutbildningar inom övriga områden

Några lärosäten erbjuder nischade uppdragsutbildningar inom logistik, transport och sjöfart. Det erbjuds även ett antal uppdragsutbildningar inom hållbarhet, samhällssäkerhet och krishantering, men utbudet är väldigt begränsat. Mer information om lärosätenas utbud av dessa utbildningar kan läsas på deras webbplatser.

Hur arbetar lärosätena med uppdragsutbildningar?

Arbetet med uppdragsutbildningar varierar mellan olika lärosäten.

Baserat på den information som finns på lärosätenas webbplatser kan det sammanfattas i tre olika arbetssätt:

- Ett centraliserat arbetssätt inom lärosätet innebär att lärosätet har en avdelning eller verksamhet som arbetar med utbud, marknadsföring och samordning av uppdragsutbildningar. Ett exempel är Uppsala universitet som har en enhet för uppdragsutbildningar inom avdelningen för externa relationer.
- Ett centraliserat arbetssätt utanför lärosätets verksamhet innebär att lärosätet har holdingbolag som arbetar med utbud, marknadsföring och samordning av uppdragsutbildningar. Lärosätets holdingbolag äger ett dotterbolag som inte ingår i lärosätets verksamhet. Exempel på sådana lärosäten är Karlstads universitet och Handelshögskolan i Stockholm.
- Ett decentraliserat arbetssätt innebär att lärosätets olika institutioner arbetar självständigt med utbud, marknadsföring och samordning av uppdragsutbildningar. Stockholms universitet och Göteborgs universitet är två exempel på lärosäten som har ett sådant arbetssätt.

Lärosätenas arbetssätt med uppdragsutbildningar har även undersökts tidigare av UKÄ⁶. Trots skillnaden i metodologiska ansatser mellan den tidigare studien och den föreliggande, har vi inte observerat några ändringar i lärosätenas arbetssätt med uppdragsutbildningar.

⁶ Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor, redovisning av ett regeringsuppdrag, UKÄ, Rapport 2016:08

Några slutliga reflektioner

Arbetsgivarna använder uppdragsutbildningarna för kompetensutveckling av sin personal. Denna kartläggning av uppdragsutbildningar kan ge viss information om det befintliga behovet av kompetensutveckling inom arbetsmarknaden både regionalt och nationellt. Kartläggningen visar också inom vilka särskilt utpekade områden staten har valt att styra uppdragsutbildningen samt avsätta stora resurser: polisutbildningen, utbildningar för Försvarsmakten samt inom det pedagogiska området.

UKÄ har under många år samlat in uppgifter om lärosätenas intäkter av uppdragsutbildning och statistik om helårsstudenter och helårsprestationer för de poänggivande uppdragsutbildningarna. Dessa uppgifter bidrar till en del kunskap om uppdragsutbildningar utan att ge oss en helhetsbild av utbudet. I dag saknar UKÄ bland annat uppgifter för kurstakt, kursdeltagare, utbildningsnivå, och ämnesgrupper. Sådan information är betydelsefull för att kunna göra analyser och uppföljningar. Vi saknar också information om den uppdragsutbildning som inte ger högskolepoäng. Vi bedömer att det åtminstone på vissa lärosäten är en ganska stor verksamhet. Mot denna bakgrund arbetar UKÄ med olika utvecklingsarbeten inom området. Denna kartläggning är ett exempel på ett sådant arbete, ett första steg mot en bild av vad det är som erbjuds av lärosätena i form av uppdragsutbildningar.

I detta arbete valde vi även att titta närmare på den information om utbudet av uppdragsutbildningar som redan finns på lärosätenas webbplatser och är tillgänglig för de som är intresserade av sådana utbildningar. Valet av denna empiriska metod motiveras av Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:11) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor, där det tydligt framgår att lärosätena ska se till att studenter och andra lätt kan få information om inriktningen och omfattningen av högskolans uppdragsutbildning. Vår undersökning visar att lärosätena erbjuder ett brett utbud av uppdragsutbildningar men hur detaljerad informationen är varierar och ingångarna till informationen skiljer sig åt från ett lärosäte till ett annat. I vissa fall hade vi svårigheter att få information om utbudet genom webbplatsen.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

